

MINTIS

Tremties 33. Giedys
KNYGNESYS

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

LKA

Nr. 48 (285). II metai.

LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI

Memmingen, 1947. V. 5.

MARSHALLIO KALBOS ATGARSIAI

Vašingtonas. (Dena) Marshallio kalba visame pasaulyje išsiskyrė dideliu susidomėjimu. Visur labai vertinama tas, kad ji nušvietė JAV politiką Europoje.

Užsienio politikos komisijos nariai tiek senatė, tiek ir atstovų rūmuose vieningai priitaria Marshallio tvirtinimo, kad už Maskvos konferencijos nepasisekimą yra atsakinga Sovietų s-ga. Jo manymu, negali būti susitarta tol, kol Sovietų s-ga stato tokius reikalavimus, kurie kitų sąjungininkų negali būti priimti.

Senatorius Alben Barkley, senato demokratų frakcijos pirmininkas, apie Marshallio kalbą šitaip atsiliepė: „Jungtinės Amerikos Valstybės Marshallis atstovavo su retai pasitaikančiu pajėgumu, garbe ir laikysena.“

Dėl Stalino išsireiškimo, kad „kompromisai yra galimi“ diplomatinuose Vašingtono sluoksniuose prisimenama jau senesnius, ypatinai laike pirmosios Jungtinių Tautų sesijos San Franciske, Stalino darytus taktinius išimaisimus su kompromisiniais pasiūlymais, kada Molotovas buvo parodęs savo geležinį nepalenkiamumą. Ypatinai kreipiamas dėmesio į tai, kad Marshallis savo kalboje nieko nepaminėjo apie „totalitarinę ekspansiją“. Oficialūs amerikiečių sluoksniai pareiškia, kad jau visos galimos koncesijos buvo padarytos Teherane, Jaltėje ir Potsdame. Marshallio kalba dabar parodė, kad JAV pradėjo tokia, prezidento ir kongreso partijų vadų remiamą, politiką, nuo kurios nukrypti negali ir nebepor.

„New York Times“ rašo: „Jis pasakė, kad dėl nepasisekimo rusų vyriausybė yra atsakomyje. Atsakomybė tenka jai todėl, kad ji reikalauja pildymo sąlygų, kurios ne tik pareikalauja didesnių Amerikos finansinių rezervų, bet taip pat prisidėtų prie besitęsiančio Euro-

pos ūkiškojo sugriuvimo palaikymo. Tas gali privesti prie diktatūrų atsiradimo ir prie naujų karų. Nors Marshallis nepaminėjo, betgi nėra jokios paslapties, kad komunistai deda dideles viltis į tolimesnes ekspansijos galimybes, jei toks reikalų vystymasis ilgiau užsitęstų. Jo pranešimas rodo, kad šiame kritiškame Amerikos ir viso pasaulio istoriniame momente amerikiečių demokratija išstatė tikrą vyrą svarbiu uždaviniui spręsti.“

„New York Herald Tribune“ ypatingai atžymi užsienio reikalų ministerio ryžtingumą nes jis atmetė kiekvieną kompromiso pagundą — Laikraštis mano, kad amerikiečių — sovietų santykiai įžengė į naują fazę: „Jei yra reikalinga susitarimas įgyvendinti, tai dabar tas bus siekiama veiksmingais metodais, negu iki šiol kad buvo.“

Londono „Times“ ypatingai vertina Marshallio pasakymą: „Mes neturime išleisti iš akių laiko faktorių“ ir pasisako už sudary-

Bevinas ragina turėti kantrybės

Londonas. (Dena) Grįždamas iš Maskvos Bevinas buvo sustojęs Berlyne ir čia turėjo pasitarimus su Vokietijos okupacinės zonos aukštaisiais pareigūnais.

Grįžęs į Londoną, aerodrome spaudos atstovams jis pareiškė: „Aš prašau britų tautą turėti kantrybės. Savo diferencijas mes išlyginsime. Dėl pasėkų aš nesu nei pesimistiškas, nei optimistiškas.“ Ta proga jis išreiškė pasitenkinimą dėl Duenkirkchene pasirašytos Anglijos ir Prancūzijos draugavimo sutarties.

Londonas. (Dena) Kadangi Maskvos pasitarimuose paaiškėjo, jog ūkiškasis Vokietijos suvienijimas yra negalimas, tai JAV ir D. Britanija pradėjo derybas dėl subendrinimo anglių — amerikiečių ūkio

politikos Vokietijoje. Abi valstybės skaito, kad dabar yra reikalingesnis abiejų zonų suglaudėjimas ūkio atžvilgiu. Bet kartu yra pabrėžiama, kad Sovietų s-gai ir Prancūzijai visuomet bus sudarytos sąlygos prisijungti. Pasitarimai su Prancūzija jau yra pradėti.

Londonas. (AP) Klausimas ar Bevinas toliau liks užsienio reikalų ministru, ar jam bus pavesta tvarkyti Anglijos ūkiškojo atstatymo reikalus, bus nutarta darbiųjų partijos metiniame suvažiavime 8 m. gegužės mėn. 26 d. Šiomet daug daugiau negu praėjusiais metais, gaunama rezoliucijų vidaus ir užsienio politikos klausimais. Didelė darbiųjų partijos dalis kritikuoja Beviną už perdidelį susirūšimą su amerikiečių politika ir už permažai tesuradimą draugų Rusijoje. Tarpe 19 rezoliucijų, kuriose nepritariama Bevinu užsienio politikai, vienoje yra reikalaujama tuojau atitraukti „visas britų ir visas kitas užsienio karines pajėgas“ iš Graikijos. Kitos rezoliucijos reikalaujama Anglijos aktyvumo dėl pilietinio karo Kinijoje ir dėl įjungimo Japonijos į JAV ūkio sferą.

Berlin (NZ). Vienoje spaudos konferencijoje, įvykusioje balandžio 29 d. Berlyne, anglų karinio gubernatoriaus pavaduotojas gen. ltn. Robertsonas pareiškė: „Sujungtųjų anglų-amerikiečių zonų ūkiškasis atgaivinimas turi būti varomas pirmyn visomis mūsų išgalėmis. Mes turime pagerinti maisto produktų tiekimą ir paskirstymą. Mes turime padidinti eksportą. Mes turime skatinti tikrųjų demokratinių idėjų išsivystymą ir moralinių bei intelektualinių pasireikimų atgimimą.“

Robertsonas paneigė spėjimus, kad tomis priemonėmis bus siekiama sudaryti Vakarų Vokietijos valstybę: „Šią idėją aš skaitau visai prieštaraujančia mano vyriausybės politikai. Kaip nebūtų didelis mano vyriausybės noras paskatinti sujungtųjų zonų ūkiškąjį atkurtimą, vistiek nieko nebus daroma, kas prieštarautų Maskvoje išdėstytiems nusistatymams ir kas būtų priešinga esamiems susitarimams su kitais sąjungininkais.“

Be to, Robertsonas apgalvestavo, kad Maskvoje nebuvo pakankamai aptartas Vokietijos pramonės plano revizijos reikalas, nes vokiečiams palieka neaišku, kas jiems liks ir kas iš jų bus atimta.

Flushin Meadow (UP). Jungtinių Tautų pilnatinis susirinkimas 24 balsais, prieš 15 balsų atmetė arabų valstybių pasiūlymą: tuojau pradėti debatus dėl paskelbimo Palestinos nepriklausoma valstybe. Šeši nariai posėdyje nedalyvavo, o dešimtis susilaikė nuo balsavimo. Dabar bus sprendžiamas klausimas ar gali žydų atstovai dalyvauti posėdžiuose.

Arabų valstybių pasiūlymas buvo remiamas sovietų ir jiems palankių valstybių grupės. Sovietų delegatas Andrej Gromyko įrodinėjo reikala tuojau išspręsti Palestinos nepriklausomybės klausimą. Sir Aleksander Cadogan, britų atstovas, išaiškino, kad D. Britanija laukia grito, bet nepersistengto besikubant, sprendimo. Amerikiečių atstovas Warren Austin Palestinos klausimu turėjo pasitarimą su Marshalliu.

Naujorkas. JT pilnatinis susirinkimas kalbėjo Indijos atstovas Asaf Ali. Jis pareiškė, kad D. Britanija su „dideliu įrašu“ 1923 m. perėmė Palestinos mandatą. Svarstomas klausimas, jo nuomone, yra pirmaeilės reikšmės. Reikalas liečia ne vien tik Palestiną ir Izraelio problemą, bet taip pat ir žmoniškumo teises bei tarptautinį saugumą.

Svedų delegatas išreiškė nuomonę, kad prieš sprendžiant šį klausimą yra reikalingas nuodugnus klausimo ištyrimas. Sir-

Arabų valstybių pasiūlymas atmetas

Flushin Meadow (UP). Jungtinių Tautų pilnatinis susirinkimas 24 balsais, prieš 15 balsų atmetė arabų valstybių pasiūlymą: tuojau pradėti debatus dėl paskelbimo Palestinos nepriklausoma valstybe. Šeši nariai posėdyje nedalyvavo, o dešimtis susilaikė nuo balsavimo. Dabar bus sprendžiamas klausimas ar gali žydų atstovai dalyvauti posėdžiuose.

Arabų valstybių pasiūlymas buvo remiamas sovietų ir jiems palankių valstybių grupės. Sovietų delegatas Andrej Gromyko įrodinėjo reikala tuojau išspręsti Palestinos nepriklausomybės klausimą. Sir Aleksander Cadogan, britų atstovas, išaiškino, kad D. Britanija laukia grito, bet nepersistengto besikubant, sprendimo. Amerikiečių atstovas Warren Austin Palestinos klausimu turėjo pasitarimą su Marshalliu.

Naujorkas. JT pilnatinis susirinkimas kalbėjo Indijos atstovas Asaf Ali. Jis pareiškė, kad D. Britanija su „dideliu įrašu“ 1923 m. perėmė Palestinos mandatą. Svarstomas klausimas, jo nuomone, yra pirmaeilės reikšmės. Reikalas liečia ne vien tik Palestiną ir Izraelio problemą, bet taip pat ir žmoniškumo teises bei tarptautinį saugumą.

Svedų delegatas išreiškė nuomonę, kad prieš sprendžiant šį klausimą yra reikalingas nuodugnus klausimo ištyrimas. Sir-

TRUMPAI

— Kinija prašys JAV 1 milijarda dolerių paskolos. Pasitarimams vesti Kinijos vyriausybė įgalioja vieną iš žymiausiųjų savo finansininkų.

— Konservatorių atst. M. Lindsay Zemuosiuose Rūmuose pasiūlė užsienio esančius vokiečių kapitalus, kurie sudaro daugelį milijonų svarų sterlingų, likviduoti panaudojant juos Vokietijos gyventojų maitinimui.

— Lenkijos vyriausybė pasiuntė D. Eritanijai notą, kurioje pageldaujama „tuojau ir galutinai“ nustatyti terminą, kada bus išformuoti lenkiškieji daliniai Anglijoje ir kituose kraštuose, kurie yra britų formacijos.

— Britų užsienio reikalų ministeris Bevinas Zemuosiuose Rūmuose pareiškė, kad laikinai yra atsisakoma priimti į britų zoną iš lenkų valdomų Vokietijos sričių išstremtus vokiečius.

— Danų brigada iš 4000 vyrų dalyvauja Vokietijos okupacijoje anglų zonoje. Brigada turi atvykti į Vokietiją gegužės 15 d.

— Svarbų geležinkelį mazgą Taian, Santungo provincijoje, kurį kovo mėn. gale buvo paėmę vyriausybinkai, dabar vėl atsiėmė komunistai.

— Trumanas vėl paskelbė atsisaukimą į savo tautiečių ragindamas kur tik galima mušti prekių kainas, nes kitaip grėsia infliacija.

— Prahoje prasidėjo teismo procesas prieš žinomą pramonininką Batą. Jis kaltinamas bendradarbiavimu su vokiečiais.

— Amerikiečių laivynas gavo iš prez. Tru mano nurodymą suteikti pagalbą apginkluojant Kinijos laivyną ir paruosiant jos jūrinių personalą.

Naujorkas. Balandžio 29 d. Amerikos žydų taryba, JT posėdžių atidarymo proga pareiškė, kad ji nepripažįsta „Jewish Agency“ oficialių visų žydų atstovų. Dėl šios priežasties žydų taryba paprašė JAV atstovą prie JT Warren Austiną perduoti JT atitinkamą memorandumą, kuriame išdėstoma, kad „Jewish Agency“ atstovauja išimtinai sionistus.

— Vašingtone prasidėjo tarp JAV ir SSSR pasitarimai dėl atskaitymo už tikimais karometu pagal skolinimo — nuomavimo įstatymą.

Paradas Raudonojoje aikštėje

Berlynas. (Dena) Pirmosios gegužės didžiam Maskvos parade Stalinas dalyvavo kaip žiūrovas. Paradą priėmė maršalas Budionys. Ginkluotųjų pajėgų ministeris gen. Bulganinas išleido įsakymą, kuriame sakoma: „Sovietų s-gos ginkluotųjų pajėgų uždavinys yra saugoti mūsų tautos taikingą darbą.“ Paradas tęsėsi šešias valandas.

Berlyne pirmosios gegužės demonstracijos dalyvavo apie 175.000 žmonių. Susisiekimo bendrovių darbininkai suruošė savo atskirą demonstraciją. Jie nešė transparentus su įrašais: „Berlynas buvo ir bus raudonas“, „Ruhro krašte demonstracijos praėjo tvarkingai. Transparentuose matėsi šūkiai: „Mes kenčiame badą“. Trieste įvyko peštynės tarp italų ir jugoslavų. Norvegijoje pirmoji gegužės buvo švenčiama pirmą kartą. Naujorko komunistai demonstravo reikalaudami Trumano — Vandenbergio politiką pakeisti Roosevelto — Wallace politiką.

Biaurus priekalasas

Maskva (UP). Sovietų žurnalistas ir rašytojas Ylja Ehrenburg „Pravdoje“ įžanginį straipsnį paskyrė amerikiečių tautai. Jis išpja amerikiečius nesekti paskum savo antisovietinius valstybės vyrus, nes kitaip amerikiečių tautai gali atsitikti tas pats, kas atsitiko vokiečiams.

Ehrenburgas rašo, kad JAV iki šiol vis derėjosi dėl talkos, bet kartu pasidėdavo ant stalo revolių, o slapta ruošė karą prieš Sovietų s-ga. Visi amerikiečiai prieš sekdami „naują fašistinę kryžiuotį“ turėtų turėti prieš akis Hitlerį, kaip išpjamąjį pavyzdį, ir turėtų atsiminti tai, kas atsitiko su vokiečiais, kurie mėgino kištis į Sovietų s-gos reikalus.

Ir Dulles kalbėjo per radiją

Naujorkas (AP). Artimiausias Marshallio patarėjas, senatorius J. F. Dulles, kalbėjo per radiją apie Maskvos konferenciją. Jis pareiškė, kad Maskvos konferencijos nepasisekimas yra tragedija milijonams Europos žmonių. Jų kentėjimai nusitęs, nes didžiosios valstybės nesutaria. Nors konferencijos išdavomis yra ko nusivilti, bet amerikiečių delegacija negrįžo tušiomis rankomis. Buvo geriau pažinta Rusijos užsienio politika. Iš kitos pusės ir Amerika labiau išryškino savo Europos politiką. Tas atstojas turės didelės reikšmės. Ypatinai yra džiugu, kad užmegsta tampa ryšiai su Prancūzija. Rusų politika mažiau priklauso nuo politinių pasitarimų išdavų. Ji

Amerika veiks

Naujas amerikiečių užsienio reikalų ministeris atliko pirmąjį didelį uždavinį. Maskvoje užsienio reikalų ministerių konferencijai pasiruošti jis turėjo tik šešias savaites laiko. Dabar jau jau grįžo ir savo apžvalginame pranešime nušvietė amerikiečių laikymąsi, o taip pat aiškiai, kaip jis savo iškalbingumu Maskvoje askiai vedė visas diplomatinės pės tytes. Jo kalba yra nuosaiki, reali, be pagratinimų ir labai įtikinanti. Pagal jo nuomonę, už lietas konferencijos išdavą yra atsakomyje Sovietų s-ga. Visai nepasleptai jis stato klausimą, ar Rusija ištikrųjų nori susitarimo ginčytinose problemose, ar ji savo nuaslinimo taktika siekia priešininką iška muoti ir galop privesti pasiduoti. Betgi Marshallis išskleidė visas abejones, kad kompromisams bet kuria kaina laikas yra jau praejęs.

JAV paėmė tvirtą kursą, nuo kurio ir iškamavimu nesiduos nukreipiama. Berods jau dabar galima pastebėti pasisekimo žymių dėl amerikiečių tvirtos laikysenos. Užsienio reikalų ministeris Marshallis paskelbė dalį pasakalėjimo su Stalinu iš kurio aiškėja, kad jis buvo nuomonės, jog nėra vietos pesimizmui ir kad visuose pagrindiniuose klausimuose yra galimi kompromisai. Šie Stalino patikimimai, kurie reiškia Rusijos palankumą didesnių nuolaidumas ateinančiuose pasitarimuose lapkričio mėn. Londone, yra palankiai priimtini dėsines, bet reikia saugotis dėl Stalino žodžių nepasiduoti perdideliu optimizmui. Jau keletą kartų sovietinės diplomatijos stebėtojai yra konstatavę, kad Stalinas visuomet, kai tikitai tarptautiniai įtempiniai pasiekia kraštutinumo ribas, tuojau sa vo interview arba kitais pareiškimais patiekia argumentus, kurie turi nuraminimo tikslą. Jau keliais atvejais gyvenimas parodė, kad vėliau rusų praktiškąjį politiką nevykdo to Stalino raminančių patikimimų.

Stalino išsireiškimas Marshallis tikriausiai priėmė su pasitenkinimu. Bet savo kalboje

žymiai daugiau atsiekia rezultatų per politines partijas ir darbininkų organizacijas kituose kraštuose. Amerika turi labiau saugotis pasitikėjimo, dėl tam tikrų karinių ginklų pranašumo. Kaip jis esat ištikinkęs, rusų vadovaujantieji žmonės neorėtų karo.

— Visos oro bazės, kurias karo metu JAV turėjo Brazilijoje, dabar yra perduotos brazilams. Amerikiečių kariai grįžo namo.

— Iš Italijos užsienio reikalų ministerijos pranešama, kad Italija prašys priimti ją į JT. Manoma, kad JAV jos prašymą parems.

— Bordeaux miesto taryba 16 balsų, prieš 12 balsų, nutarė neleisti De Gaulle daryti politinį mitingą miesto stadijone.

Jis nurodė į laiko faktoriaus svarbumą. Jis taip kalbėjo: „Europos atgijimas yra daug lėtesnis, negu mes laukėme. Jau pradeda reikštis pakrikimo žymės. Paciento stovis vis blogėja, o gydytojai vis dar tariasi. Todėl aš manau, kad veiksmiai negali laukti tol, kol bus pasiektas kompromisas per nuovargi.“ Šiuo metu amerikiečių politikos tikslas yra palikti ko mažiau vietos vis labiau aiškėjantioms pakrikimo jėgoms. Cia turi vietos tvirtinimas, kad nežiūrint į tai kokia bus panaudota išvarginimo taktika, amerikiečiai neapleis Europos kontinentą tol, kol čia pasiliks bent vienas koks nors kitas okupacinis kareivis.

Marshallio kalba susilaukė pritarimo abiejų didžiųjų amerikiečių partijų, visų senatorių ir nuosaikesniųjų politikų. Netgi Henry Agard Wallace, kuris yra priešingas JAV Graikijos — Turkijos politikai, išreiškė savo pasitikėjimą Marshallio linkmei. Tas absoliutus JAV vieningumas Europos politiniuose klausimuose yra stiprus ginklas Marshallio rankose. Šiuo atžvilgiu Marshallis yra daug laimingesnis, kaip buvęs jo pirmatakas James F. Byrnes, kuris praėjusią vasarą Paryžiaus konferencijos metu buvo užsiplutas vieno Kabineto nario, būtent Wallaceo.

Amerika nori Europos, ir ypatinai Vokietijos, problemų patvaraus sprendimo. Kiekvienas mėginimas siekti paviršutinių sprendimų, kurie galėtų sudaryti dirvą vaidams bei Europos suvarginimui, ir tokiu būdu paskatinti, kaip Marshallis paminėjo, atsiradimą „pakrikimo jėgų“ — bus sutikta su ypatingu pasiryžimu. Todėl Marshallis atvirai pasakė, kad ateityje JAV negalės ilgiau neveiksmingai stebėti įvykių eiga. Amerika veiks. Ta patvirtina šie Marshallio žodžiai: „Viskas ką mes galėtume padaryti, kad tinkamai pasitiktume šias skubias problemas, turi būti neatidėliojant daroma.“

(Iš „Die Neue Zeitung“)

KAS BUS JAV PREZIDENTU?

Siandien mums stovi prieš akis neišsprendžiami ateities klausimai: taika ar karas, demokratija ar totalizmas, laisvė ar priespauda. Nėra abejonių, kad didieji valstybių vyrai savo asmeniska itaka labai dažnai nulemia šio-kią ar tokią pasaulio įvykių eigą. Tą mes matėme visai netolimoje praeityje asmenyse Roosevelt, Churchillio, Hitlerio ir t.t. Taip pat ir dabar daug reiskia asmeniski nusistatymai Trumano, Stalino, Marshallio, Molotovo ir t.t. Nors nei Trumanas negali daryti ypatingų veiksmų be kongreso pritarimo, nei Stalinas gali būti despotiskas politbiuro at-žvilgiu, bet visgi šių dviejų asmenų itaka pasaulio įvykių eigai yra labai didelė. Nie-ka, nežino, kiek ilgai valdys Stalinas. Bet visiems yra aišku, kol jis bus sovietinės val- dzios, priešakyje, tol Sovietų Sąjungos bend-rosios politikos linija nesikeis. Visai kas kita yra Jungtinėse Amerikos Valstybėse: ateinančiais metais baigiasi Trumano kaden- cija ir turės būti renkamas naujas presiden- tas.

Prezidento rinkimai Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra lyg tautos balsavimas už vie- nokia ar kitokia ateities politinę programą. O prezidento asmenyje reiškiasi viso krašto vykdomoji galia. Todėl labai svarbus yra klausimas kas stogs prie valdžios vairo Jung- tinėse Amerikos Valstybėse.

Praėjusiais metais buvusieji nevisuotini rin- kimai į senatą ir atstovų rūmus mums aiš- kiai parodė, kad amerikiečių tautoje vyksta persiorientavimas. Rinkimai išvedė į perga- lę, jau keliolika metų opozicijoje buvusią, res-

publikonų partiją. Kartu su tuo suaktyvėjo ir visa Jungtinių Amerikos Valstybių tiek vi- daus tiek ir užsienių politika. Bet kadangi rinkimai buvo tik dalini tai jie aiškiai ne- pasako ko ištikrųjų siekia amerikiečių tau- ta. Pačių amerikiečių tarpe yra įtakingų sro- vių, kurios deda visas pastangas, kad tik ati- trauktų Jungtines Amerikos Valstybes iš tarp tautinės politikos arenos ir siekia, kad jos nebūtų įpainiotos į naujus konfliktus. Šitokios politikos šalininkų yra tiek demokratų tiek ir respublikonų tarpe. Kiek šios politikos šali- ninkai yra stiprūs dabar, dar sunku pasakyti. Stebinti amerikiečių viešąjį gyvenimą, ga- lima patirti, kad daug stipresnės yra tos sro- vės, kurios siūlo aktyviai dalyvauti tarptauti- nių problemų sprendime. Bet didelio pasiry- žimo amerikiečiai nerodo ir čia. Tam truk- do pati dabartinė vidaus politinė struktūra. Kongrese dominuoja respublikonai, o vykdo- moji valdžia, tebėra demokratų partijos vy- riausybės rankose. Nors abi partijos, ypač užsienių politikos klausimais, savo veikimo programose dabar didelių diferencijų ne- reiškia, bet visgi nebuvimas vienos rankose įstatyminės ir vykdomosios valdžios yra prie- žastis, kuri trukdo didesnį ryžtingumą. Šie visi nenormalumai turės išnykti, kai bus iš- rinktas naujas prezidentas. Nes jis tikrai pa- jus visiską galią savo rankose.

Tuoju po praėjusių metų pabaigoje įvy- kusių rinkimų amerikiečiai pradėjo ieškoti

tinkamų kandidatų į būsimuosius prezidentus. Respublikonų partijos kairysį, sparnąs jau pasirūpino išstatyti savo kandidatą, būtent Haroldą Stasseną. Jis yra buvęs Minnesotos gubernatorium, bet, atrodo, dideliu popula- rumu nepasizymi. Stassenas jau yra įsteigęs savo biurą rinkimų kampanijai įvykdyti ir pradeda reklamuotis. Jis neseniai v. žinėjo po Europos kraštus ir studijavo Europos po- karines problemas. Būdamas Vokietijoje lan- kėsi ir tremtinių stovyklose. Vėliau nuvyko į Sovietų S-gą ir kalbėjosi su Stalinu. Tame susitikime jis ypatingų problemų nepalietė, tik vėliau laikraštiniams nušvietė, kodėl Stalinas nesutinka panaikinti iš Sovietų S-gos į užsienius siunčiamų žinių cenzūrą. Be So- vietų S-gos jis aplankė penkiolika Europos valstybių ir neseniai grįžo vėl į Jungtines Amerikos Valstybes.

Kitas jau seniau linksniojamas respubli- konų partijos kandidatas yra New Yorko gu- bernatorius Thomas Dewey. Jis yra pasižy- mėjęs savo radikalėmis reformomis New Yorko valstijoje. Pavyzdžiui jis sulaukė nuo- mos kainų kilimą ir tuo metu, kada kongrese kainų kontrolės įstatymas buvo tai priima- mas, tai vėl atšaukiamas. Paskutinis jo pa- žymėtinas „diktatoriškumas“ yra tas, kad jis pirmąs uždraudė komunistų partiją savo vals- tijoje. Iš to ir aiškėja jo politiniai nusistaty- mai.

Kovo mėnesio gale Ohio valstijos re i-

konai paskelbė, kad jie savo valstijos senato- rių Robertą A. Taftą staty, kandidatų į bu- simuosius Jungtinių Amerikos Valstybių pre- zidentus. Tuoju po to Taftas pareiškė, kad apsispręs tikrai tuomet, kai senata išsiskir- tys vasaros atostogų. Taftas yra dabartinės senato daugumos lyderis. Tai gana žymi as- menybė ir, atrodo, jei jis sutiks statyti savo kandidatūrą, tai jis gali nukonkuruoti kitus savo partijos kandidatus. Kai Jungtinė, Ame- rikos Valstybės dar nebuvo stojusios į karą, 1941 m. Taftas buvo nusistatęs prieš tokią politiką, kuri galėtų įvelti jas į karą. Bet jau tuomet jis pareiškė: „Komunizmo pergalė Jungtinėse Amerikos Valstybėse būtų daug pavojingesnė, negu fašizmo pergalė“.

Nors praėjusiose rinkimuose demokratai ir pralaimėjo bet ir jie ruošiasi kitais metais būsimiems prezidento rinkimams. Jie su- glaustose elėse visi spiečiasi apie dabartinį prezidentą Trumaną. Si jų taktinė priemonė: neišsisklaidyti tarp rinkikų su daugeliu kan- didatų, gali turėti lemiamos reikšmės. Demo- kratų partijos pirmininkas G. Sullivan neseniai paskelbė, kad jis darys viską, kad Tru- manas būtų išstatytas kandidatų į presiden- tus. O populiarius demokratų senatorius Con- nally per neseniai buvusį Thomo Jeffersono minėjimą pasakė: „Prezidentas Trumanas 1948 metais stovės mūsų priešakyje ir ame- rikiečių tauta jį su triumfu perinks“.

Tiesa, prezidentas Trumanas paskutiniuoju laiku pasidarė labai populiarius. Jei jis laiky- sis tos savo linijos, kurią jis dabar pradėjo, galimas daiktas, jis liks prezidentu. (vb).

Atominės bombos ankoms gimsta normalūs vaikai

Komisija atominės bombos padarytai žalai tirti praneša, kad Hirošimos ir Nagasakio naujagimiai turi įvairių nenormalu- mų.

Betgi esą dar peranksti susidaryti pilna valdža pasekmių, kurių turės atominės bombos sprogimas jos aukų ainiams. Kai kurių komisijos narių nuomone įvairūs nenormalumai gali dar pasireikšti tik kelintoj generacijoje.

Esa gauta daug pranešimų iš japonų akušerių apie atominės bombos aukų nau- jagimius su įvairiais fiziniiais trūkumais. Dauguma šių vaikų gimę per anksti ir negyvi.

Dr. Henshaw mano, kad nėra abejonių, jog radijacija turi įtakos paveldėjimui. Bombos veikimas esąs panašus.

Ant Hirošimos ir Nagasakio numestos bombos nepasireiškė didelė radijacija. Dr. Bruesas mano, kad jei jos būtų sukėlę di- desnę radiaciją-efektas būtų žymiai di- desnis.

Taip pat pastebėta pasikeitimų augaluose — spalvos pakitėjimas augalų lapuose — kurie aiškiai buvę iššaukti atominės radiacijos.

Komisijos pranešime sakoma, kad ruo- šiamasi nuolatiniam ir ilgam stebėjimui atominės bombos aukų palikuonių.

MASKVOJE VISKAS BRANGU

Londonas (Dena). Londono laikraštis „Evening News“ rašo, kad britų delegacija konferencijos metu išleido 50.000 svarų sterlingų. Tas pats laikraštis nurodo, kad ir prancūzų delegacija daugiau išleido, negu praėjusiais metais jai teko padaryti išlaidų Paryžiaus konferencijos metu, kai po priėmimą ruošusiai šaliai.

Nutarimas panaudoti atominę bombą

Buvęs JAV karo ministeris (1940—1945) Henry L. Stimson, „Harper's ma- gazine“ aprašė įvykių raidą, privedusią prie baisaus atominio ginklo panaudo- jimo. To aprašymo santrauką išspaus dino „Reader's Digest“, kuria mes ir pasinaudojame. Red.

Nutarima panaudoti atominę bombą ka- re prieš Japoniją, buvo vienas sunkiausių, ko- kius iš viso yra padariusių mūsų vyriausybė. Dėl to aš nutariau paskelbti savo žinias apie įvykius, kurie privedė prie tokio nusistatymo.

Prezidentas Rooseveltas 1941 m. rudenį pir- masis atkreipė mano dėmesį į atominės ener- gijos klausimą. Po to, ketverius metus aš bu- vau nuolatiniame kontakte su jos išsivystimu ir panaudojimu. Nuo 1943 m. gegužės mėn. 1 d. iki mano pasitraukimo iš karo ministerio pareigų 1945 m. rugsėjo 21 d., aš buvau be- tarpiai atsakingas prezidentui už viso to rei- kalo tvarkymą. Svarbiausi mano patarėjai bu- vo: gen. George C. Marshallis, Dr. Vannevar Bush, Dr. James B. Conant ir generolas ma- joras Leslie R. Groves.

Prezidentas Rooseveltas nesigailėjo pastan- gų, kaip galima greičiau išvystyti atominį ginklą. Jau 1938 m. Vokietijoje buvo padary- ti sėkmingi tyrimai atominės energijos srity- je. Mums taip pat buvo žinoma, kad tie eks- perimentai tęsiasi. 1941 ir 1942 m. jie manė esą toliau pažengę už mus. Tai buvo gyvy- binis reikalas, kad jie pirmieji nepanaudotų atominių ginklų karo lauke.

Niekad aš iš prezidento Rooseveltto negir- dėjau, kad atominė energija būtų neleistina panaudoti kare. Jis dažnai išreikšdavo man nepasitenkinimą apie katastrofiškai menką mūsų pažangą šiame darbe. Mes dalyvavome kare ir tas turėjo būti padaryta.

Daug kur sklido fantastiški gandai apie bombos pagaminimą. Čia užteks paminėti, kad 1945 m. pavasarį mes jau buvome visai arti mūsų užsėmusių pastangų tikslo.

1945 m. kovo 15 d. aš turėjau paskutinį pa- eikalbėjimą su prezidentu Rooseveltu. Dau- giau aš jo nebemačiau. Sekantį kartą, kada aš nuvykau į Baltuosius Rūmus, buvo 1945 m. balandžio 25 d. Visą problemą teko paaiškin- ti žmogui, kuris apie tai nedaug turėjo infor- macijų ir dar jau, kaip prezidentas buvo už viską atsakingas.

Buvo sudarytas Laikinas Komitetas, kurio uždavinys buvo ruošti projektus bei pasiūly- mus legislatyvinei ir egzekutyvinei valdžiai. Aš buvau pirmininku, bet praktiškai visam šiam darbui daugiau vadovavo George L. Harrisonas, kuris, man nesant, ir pirmininka- vo. Kiti komiteto nariai buvo šie asmenys: James F. Byrnes, kaip prezidento asmeninis atstovas; Ralph A. Byrdas, kaip laivyno mi- nisterijos atstovas; William L. Claytonas, kaip užsienių reikalų minist. atstovas; Dr. Vanne- var Bush — mokslinių tyrinėjimų įstaigos di- rektorius; Dr. Karl T. Compton — technolo- gijos instituto prezidentas; Dr. James B. Con- nant — Harwardo universiteto rektorius.

Komiteto diskusijos apėmė visą atominės energijos sritį kariniu, moksliniu ir politiniu atžvilgiu. Tai nebuvo vien tik pasiūlymų ruo- šimas, kad atominė bomba būtų panaudota kare prieš Japoniją. Mūsų darbas apėmė įsta- tymų paruošimą, dėl atominės energijos kont- rolės krašte ir visame pasaulyje. Kaip gene- rolas Marshallis taip ir aš jautėme, kad ato- minė energija negali būti traktuojama kaip ir kiti ginklai, bet reikalinga išeiti iš naujo san- tykio su žmogaus universumu.

Laikinasis komitetas liepos mėn. 1 d. vie-

nu balsu priėmė tokius nutarimus (rekomen- dācijas):

1. Atominė bomba turėtų būti panaudota prieš Japoniją kaip galima greičiau.

2. Ji turėtų būti numesta į dvigubą taikinį — ant karinių įrengimų ar ant karo pramo- nės įmonių, kur yra daug gyvenimų namų ar kitų pastatų, labiausiai pažeidžiamų per sprogimą.

3. Prieš panaudojimą šio ginklo nereikėtų perspėti (nepaaiškinti ginklo rūšies). Ponas Bardas vėliau atsimetė nuo šio pasiūlymo).

Komitetas rūpestingai svarstė alternatyvas, — detalų perspėjimą arba pademonstravimą negyvenamose vietovėse. Abu sumanymai bu- vo atmesti, nes manyta, kad tuo japonų ne- įbauginsime. Net ir New Mexico bandymas nedavė pakankamo įrodymo, kad atominė bom- ba paleista iš lėktuvo tikrai sprogs. Tuo bū- du būtų nepaprastai pakenktą mūsų pastan- goms priversti japonus kapituliuoti, nes gali- mybė, kad nesprogs, buvo pilnai prileidžia- ma. Be to, mes negalėjome bombomis švais- tytis. Pakankamas efektas turėjo būti gautas su tomis keliomis, kurias mes teturėjome.

Komiteto funkcijos tebuvo tik patariamios. Galutinė atsakomybė prieš prezidentą guli ant manęs ir aš nenoriu to slepti. Komiteto samprotavimai pilnai atitiko mano nusistaty- mą: kad priverstume Imperatorių ir karinius jo patarėjus pasiduoti, turi būti įtikinamai pa- demonstruota mūsų galia sutriuškinti Imperi- ją. Tik toks efektyvus pasirodymas galėjo daugelį kartų daugiau gyvybių, tiek amerikie- čių, tiek ir japonų sutauptyti, negu kad pa- prastai galėtų pareikalauti.

J. Stalinas

2

Rasau sau

Nejučiomis susidomėjau nauju svečiu ir pradėjau spėlioti, kas jis toks: diplomatas? urmininkas? fabrikantas. Jis sėdėjo gana santūriai ir išdidžiai, tikrai jausdamas savo vertę ir svorį. Vaisinosi labai elegantiškai. Visos manieros rodė aristokratiškumą ir gerą išsiskleidimą. Jo veidas nepaprastai užduras ir bereikšmiškai vie- nodas atrodė. Nė vienu bruoželiu neišdavė, kas dėjosi jo sieloj. Buvo panašu, kad tai labai šaltas ir bejausmis žmogus. Apytamsiai jo smilkinų pakraščiai buvo jau rudens šerkšnu papudrinti. Labai knietė mane pažvelgti į jo akis ir sugauti nors vieną mažytį sielos krustelėjimą. Iš akių man dažnai pasisekdavo atspėti žmonių sie- lų slepiamą jausmą.

Tą pat akimirka bardamas pranešė konferansje, kad aš vėl juos į sceną. Skubiai pašokau ir persirengiau žydriąja savo suknele, papuošta būtiniais sceniniais blizgučiais. Ji buvo mano mėgtamiausia. Labai tik po prie mano linaziedžių akių ir prie šviesių minkštučių plaukų. Aš pati jaučiausi, kad toje suknelėj esu žavi. Komplementų susilaukdavau begalės. Bemaž jie visi nebuvo per- dėti. Pėta sakydavo: „trapioji mano plaštakė“, o kartais — „tu mano kazokėli“. Kiti vadindavo Margarita, Ofelija, Liudmila. Kai kas — kobra, Salomėja. Visokiais palyginimais — turį ir neturi- panašumo. Aš protestuodavau ir prašydavau vadinti tik Zina — tikruojau mano vardu.

Išėjau į sceną. Dainavau romansą: „Siandie mano sieloj šventė“. Tas ponas subudė į mane akis ir, tarytum pasigailėdamas, visą laiką atidžiai žiūrėjo. Po dainos visi karštai plojo, o jis, kaip suakmenėjęs, nepajudino rankų. Vėliau beveik nuoga, tik žalsvu šydu prisidengusi, šokau orientališką šokį. Tai buvo geriausias mano numeris. Šokau su nuotaika ir aistringai. Jis vėl abejingas atrodė.

Aš gerokai išsiskleidžiau ir nutariau visai nebesidomėti juo. Tik štai po programos prieina prie manęs kelnėris ir, rodydamas į tą poną, išteikia raštelį. Skaitau: „Būtų malonu, jei Tamsta sutiktum valandėlę pasilikti mano draugystėj“.

Ilgai negalvodama priėjau ir atsisėdau. Nesuprantamas pasą- monės įsakymas vertė taip daryti.

— ... gausi? ... Gal vakariene drauge suvalgytumėm?

Kalbėjo simpatingu gilumos baritonu. Akys šiek tiek santūriai, bet nuoširdžiai šypsojos. Arti daug malonesnis buvo, negu atrodė iš tolo.

Aš padėkojau ir atsakiau:

— Vakariene gausiu tarnybine. Norėčiau su tamsta valandėlę pa- silikti, tačiau...

— Kas tačiau? — rūpestingai paklausė, suprasdamas mano varžymąsi.

— Reikės vaisių, saldumynų, užsieninių gėrimų užsakyti... Plačiau, atvirai jis nusijuokė.

— Zinau. Viskas menkinėkis. Tad mudu galim suvalgyti ne tarnybne, o savo pasirinkimu vakariene? Gerai?

Buvo paduota visa, ko tik aš norėjau. O aš, prisipažįstu, išle- pinta buvau. Nedaug, bet gerus dalykus mėgau. Mano skonis jam patiko. Pasirodo, ir jo paties ne prasto gurmano būta. Čia mudu sutapom. Bet tuoju atsirado skirtumas. Per visą vakariene tik du kartu teisėdė šokti. Vadinas, nemėgo. O man šokiai — kaip žuviai vanduo. Visas gyvenimas — visam man kūne ir sieloj — nuolat šoko ir dainavo. Kartais tas gyvenimas labai graudžiai pravirkdavo. Bet... tiek to.

Idomu buvo ir pasižnekti su tuo ponu. Jo kalba nebuvo tuščia, trafaretiška. Jis daug kuo skyrėsi nuo kitų dažnesnių mano val- šintojų. Kalbėjo jis iš reto, lyg apgalvodamas ir kiekvieną savo žodį tiksliai pasverdamas. Jo posakiuose daug buvo sūmojo ir originalumo. Labai man patiko, kai jis pasakė: „Valgiu pasirinkimas restoranuose iš karto apibūdina žmogų. Jau užsakant, visai aišku, kas tame puošime apdare ar uniformoj slypi — inteligentas ar prasciokas.“

Vienas dalykas ypačiai nustebino mane. Besikalbant pasiškėjo, kad jis nemaža turi žinių apie mane. Kaip? Iš kur? Kodėl? Va- dinasi, susidomėjęs yra. Tuomet ir aš išidrąsinusi paklausiau: kodėl taip šaltai ir abejingai sutiko mano pasirodymą scenoj? Jis ironiškai šyptelėjo ir, į šalį žiūrėdamas, pasakė: „Nemėgstu, kai viskas čia daroma tarytum meno vardu. Tuo tarpu tas menas šlykščiai profanuojamas ir netgi vulgarizuojamas. Labai aišku, kam visa tai tarnauja. Tik ne estetiniam pasitenkinimui.“ Nors aš tos filosofijos gerai nesuprantu, tačiau nemalonai juntų, kad čia tai- koma man.

Pagaliau, apmokėjo sąskaitą ir, lyg maldaudamas, pasisūlė pa- lėdėti į namus. Aš sumišau. Nenorėjau įžesti jo taurumo ir ne- mokėjau tinkamai išsiskirti. Gerai, kad jis pats susipratė ir pa- klausė: „Jei sutinki, aš pakalbėsiu su šeimininku?“

Alė Rata

Moterys prašo dėmesio

(Viejoj jausmingų žodžių Motinos Dienai)

— Ožka ne galvijai, boba ne žmogus. Sakydavo aukštaičiai kaime. Ir sėsdavos prie stalo pirmoje vietoje tėvas, ne motina. Ir tekdavo jam riebesnis kšnis, nes dirba sunkiai, nes šeimos galva. Ir eidavo vyras pirmas, o jo pati porą žingsnių paskui jį. Lemiamas žodis — tėvo, valia tėvo.

— Jūs čia, bobos, tik apie namus, koks čia jūsų darbas.

Koks čia darbas! Laukuos visą atlikus belieka tik gyvuliai, tik valgis, troba, vaikai, daržiai, vistros...

O jeigu kas pasimeta, jeigu skustuvo neberanda arba kelnų saga išstruko, kas gi kaltas? —

— Sėdīt gryčioje rankas sudėjusios, iš darbo grįžus nei padorio, tvarkos nerandi.

O verpimas, audimas, siuvinėjimas, darželių rėvėjimas. O jei kur vyrų mažą arba negaluoja, tai ir akėjimas, miškan, malūnan, turūn važiuojimas.

Ir mes dar drįstam kartais kaimo lietuvių pavadinti nedarbščia, apsileidusia. Jeigu svaros ar tvarkos, ir truko kartais, tai gal kitos priežastys, o ne mūsų moteris.

Apie buvusią Lietuvos inteligentę, gal jau kitaip reikėtų nušnekėti ar bent klasifikuoti reikėtų. Tuo tarpu labiausiai rūpi šiandieninė tremtinė lietuvė ir, apskritai, būsima lietuvė senoje Tėvynėje.

Lietuvė tremtinė šiandien, kokio ji bebūtų išsilavinimo, yra panašiai apkrauta darbu ir pareigomis kaip ir lietuvė mūsų kaime. Dėl to sąlygos jai sunkesnės negu namie, tėvynėje. Čia ji verda iš mažos normos (jeigu nori pietus pagerinti, dažnai pati turi ieškoti, mainikauti, kaulyti iš šykščiujų vietinių); siuva pati, ne tik lopo ir ado, ardo, neria, iš skudurų daro naujus; mažose patalpose tvarkosi, švarinasi ir vistiek amžinai kenčia netvarką; jeigu ji neįpratusi, niekada tų darbų nedirbusi, jai dar sunkiau (apie jokiąs tarbaites nei padėjėjas ji negali ne sapnuoti); jeigu ji kurios nors srities profesionalė ar menininkė, turi dirbti dar ir savo darbą. Ir plunksna, teptukas arba gaido, tenka laikyti vienoje rankoje, šaukštą antroje (kad neprišvilgtų) ir dar viena akimi žvilgtelėti pro langą, kad vaikai nesumištų. Kur gi vyras?

— Jis komitete, jis dirba, stūdiuoja, Raudonajame Kryžiuje turtus skirsto, paskaitas, kursus skaito arba jį klausio, pagaliau važinėjasi ar šiaip važinėja, giminių, draugų ieško... Grįžta, žinoma, pavargęs, alkanas, namie neįjau, prastas valgis, visur dulkės, netvarka, vaikai apiplyšę, išdykę.

Ką gi žmona veikia per dienų dienas namie sėdėdama? Nei žmoniškai susitvarko, nei pati i žmogų bėpanaši: susivėlus, apsiėmusi, kur jos grožis, modernumas, inteligencija. Gėda būtų su ja ir i kavinę beneiti. Ir savo tiesioginiame darbe apsileido. Kas iš jos per menininkę, kur jos darbai?

Ir šūkteri vyrai dažnai, subara, sugėdina, kiti ir suduoda, kad jau visiškai neapleisti. Paskui, žinoma, atsiprašo: tokie laikai, per gyvenimą, nervai... Bet jeigu moteris kartais nekantrėsnė, piktesnė ar verksmingesnė, tai ji jau visai pasenus, subobėjus, šliurs nebeverta, pikta ragana ir ne gražumas, ramnėčiai su ja, bet „sutramdyti“ arba trenkti durimis ir rasti linksmesnį, saulesnį, jau-

nesnį, kad ir svetimtautė arba kito tautiečio žmona.

Jau seniai kalbama bei rašoma apie moterų judėjimą, apie jų teises, lygybę. Yra ir tremtinių lietuvių moterų susiorganizavęs šioks toks judėjimas, kuris, tačiau, labiau iškelia moterų pareigas, o ne teises. Lietuvė kukli. Ji nelipa ant bakų, nerėkia, nereikalauja ir protestuodama neapipila valdžios įmonių rašalu; ji nesiveržia atimti postus iš vyrų, ji tik nori padėti vyrams, nori padėti kenčiančiai žmonijai, nori dirbti ir siekti laisvos Tėvynės ir nori daugiausiai ir pirmiausiai likti savo šeimoje. Tik vieno prašo lietuvė tremtinė, ir prašo pirmiausiai iš savo vyrų: dėmesio. Ir jeigu ji pavargusi negali šypsotis ar dainuoti, tegu ir jis padeda grįžti i lagerio kampą, i jos šeimą, saulei bė ramybei. Tegu neužmiršta, kad ir ji turi nervus, kad ir ji kenčia dėl Tėvynės, dėl tos nežinios migloto rytojaus. Prisimena Safo, graikų poetė, ir kitos graikės, modernios ir laisvo elgesio moterys. Tik joms būdavo leidžia-

ma išeiti kartu su vyrais i viešą gyvenimą su savo filosofija, protavima, su savo menu, poezija. Tokių moterų buvo nedaug, tik išimtis iš visų graikių, kurios buvo uždarytos šeimoje namų ruošai ir vaikų auklėjimui.

Nenoromis ateina i mintis dabar šis palyginimas. Ir tremtinių gyvenime, gal būt būtų galima įžiūrėti dvi grupes moterų: pirmos — laisvos nuo daugelio pareigų, jos šoka, rūko, jos gražiai, moderniai atrodo, spekuliuoja, romanus vis naujus pradeda, ši — tą dirba, dažniausiai — tik sau ir apie save; jos išeina i viešumą, jos „reprezentuoja“ lietuves; antrosios — šeimų moterys, užsiplūdusios kasdienybės rutinoj, atsilikusios, nutolusios nuo estetikos, nuo kultūros, niekeno nepastebimos ir net savų vyrų nebemėgiamos.

Ir auga nusivylimas, apatija, genda sveikata (labai plačiai paplitusios nervų ligos), didėja išsiskyrimų skaičius. Arba netekusi kantrybės antroji — pavyzdinga šeimos moteris metasi i pirmąsias: sumoderneja, bloga-

KOVO MĖN. 10 D. ATGARSIAI

Lehrte's stovyklos gyventojai š. m. kovo mėn. 10 d. buvo pasituntę „Britų Sąjungos Europiečių Laisvei Ginti“ memorandumą Pabaltės kraštų Nepriklausomybės atstatymo reikaliu.

Dabar iš jos yra gautas su pirmininkės kunigaikštienės Atholl ir Chichesterio Vyskupo Dunkam Tom parašais atsakymas, kurį čia paduodame.

„Brangūs Ponai!

Atsakydama i Jūsų laiškus, kurių aš tiek daug iš Jūsų tautiečių esu gavusi, noriu Jums pasakyti, kaip giliai aš ir mano bendradarbiai Britų Lygoje Europiečių Laisvei Jums atjaučiame, ir kaip nepailstamai mes dirbame mūsų šeimoms, čia įrodyti tą didelę skriaudą, padarytą Jums ir Jūsų kentičiams tautiečiams. Įsteigiant mūsų Lygą lapkričio mėn. 1944 m., beveik nė vienas nedrįso apie tai kalbėti, kas atsitiko su Jūsų Valstybėmis. Suprantama, kad žinia apie antraiį bolševikų užgrobimą Jūsų Valstybių dar mažai buvo žinoma ir dar dėl to, kad karas dar nebuvo laimėtas. Bet mūsų Vicepirmininkas Chichesterio Vyskupas pajudino Jūsų reikalavimą mūsų viešame susirinkime sausio mėn. 1945 m., ir nuo to laiko mes darome viską, ką galima išaiškinti žmonėms apie Jūsų Valstybę, padėti. Mes nuolat palaikome ryšį su Jūsų Ambasadoriais (pasituntiniais), iš kurių mes nuolat gauname informaciją, o taip pat mes dažnai Jūs minime mūsų savaitiniame spaudos biuletenyje, kurį leidžiame nuo pereinamųjų metų. Paskutinėmis savaitėmis esame padarę ypatingų paskaitų Jūsų reikalus patiekti savo Vyriausybei ir viešumai, ir mes tikime, kad greitu laiku įtakingų asmenų pasirašytas laiškas pasirodys „Times“, kuriame bus pareikštas protestas prieš bet koki būdą de jure aneksijos pripažinimui.

Paskutiniai mėnesiai mūsų išėinančioje spaudoje esame davę daug straipsnių tuo reikalu, taip kad tautai dabar yra geriau paaiškinta apie Jūsų Valstybės padarytą neteisę, negu prieš du metus buvo. Jūs turėtum

įdomauti, kad pereinamųjų metų vasario mėn. viešame susirinkime temoje: „Kodėl mes negalime grįžti namo“ kalbėjo trijų Baltijos Valstybių 4 vyrai ir paliko gilų įspūdį.

Su gilia užuojauta:

Jūsų Katherine Atholl
Ir aš noriu Jums dėkoti už Jūsų laišką ir pareikšti Jums gilią užuojautą. Aš Jūsų reikalus iešioju i paskutinį Anglijos Bažnyčios Tautinį Susirinkimą ir laimėju bendrą Jums paramą, taip pat daugelis Vyskupų palankiai kalbėjo Jūsų reikalais.

Dunkan-Tonn,
Chichester Vyskupas

A. Žižniauskaitė

Laikas Motinai tremtyje

Motule, pilki prieblandos šešėliai glosto Tavo veidą ir žaidžia Tavo plaukuose, tik atspindys saulėlydžio, lyg vilties žiburys, užlūžo Tavo liūdno akse.

Tu slepi nuo manęs savo veidą, nes ilgos valandos kančių ir begaliniai ilgos nemigos naktys jame išrašė savo negailestingomis rankomis liūdną pasaką. Aš išmokau skaityti Tavo veide, nes jame atsispindi Tavo kilni, kančių nuskaidrinta siela. Aš pažvelgiu i Tavo akis ir matau jose ilgą ir vingiuotą Tavo minčių kelią.

Mamyte, leisk man keliauti su jomis ir nuvesti Tave i tą mielą šalį, kurioje paliko Tavo gražiausios dienos, kurioje Tu išmokei mane gyvenimo išminties, kurios šventą meilės ugnį tu mokėjai uždegti mano vaikiškoje širdyje.

Ak, nors trumpai valandėlei norėčiau nuskaidrinti Tavo sielvarto išvargintas akis ir pamatyti jose tą palaimintą šypseną, kuri mane, ak tiek klajojusią ir pavargusią, lyg tolino uosto švyturys, sustiprindavo ir paguodavo.

Duok ranką man, ir eikim atverti vartų i mūsų vyšnių žieduose paskendusį sodą. Ar

žalio pliušo sėdynės. Paspaudžiau juodą mygtuką ties 6-ju numeriu. Tylliai, lengvai, kaip oro balionu, kilau i viršų.

Patiko. Nežinau kiek ilgai būčiau spaudžius mygtukus žemyn ir aukštyn, ligi pat viršaus. Tik pažvelgiau i laikrodėlį. Jau buvo dešimt minučių po vienuoliktos. Truputį pavėluota. Tad skubiai paspaudžiau trečiąjį mygtuką ir išlipau iš lifto.

Prie jo buto durų sustabdė mane didžiulė vizitinė kortelė. Perskaičiau: „ANTANAS GIEDIRMAS, diplomuotas advokatas, MAISTO fabriko juriskonsultas, Akcinės Bendrovės KURAS valdybos narys.“ Labai daug. Bet man tuo metu niekas nebuvo aišku.

Jis pats pasitiko ir atidarė duris. Ilgai spaudė ir keletą kartų bučiavo aukštyn pakėlęs ir išlenkęs mano ranką.

— Malonu. Malonu... O aš maniau, kad jau būsi kur nors užkliuvusi. Juk labai natūralu jūsų profesijoj...

Iš karto krito man i akis buto erdvumas ir kambarių gausumas. Tatai nustebino mane. Ir aš, tur būt, gana naiviai paklausiau:

— Tamsta vienas čia gyven?

— Vienas. O ką, neįjau?

Jis atspėjo mano nuotaiką. Bet man... Aš vėl paklausiau:

— Ir niekad neturėjai šėmos?

— Ne. A kodėl taip klausinėji?

— Pati nežinau...

— Labai natūralu. Daugelis panašiai... Aš bet kas gi man daryti, kad nevyksta?

— Tamtai nevyksta? Netikiu!

— Patikėk, Zina. Nė viena, i kurias aš nusižiūriu, manęs namyli ir nelinksta...

Savotiškai maldaudamas jis pažvelcė i mane ir gailiai šyptelėjo. Man neįjau pasidarė. Ir aš, kad išblaškyčiau tylą, pasakiau:

— Nusizūrėti mažą dar...

— Na tai kas daryti? Kas daryti, Zina? Pamokyk mane!

Mano širdis gana jautri. Bet šikart ramiausiai ir ritmiškai ji tvinkėjo krūtinės ląsto. Todėl aš nė maž nenusimaniau: ar čia tikras jo nuosirdumas, ar apsimetėlio poza. Mano gyvenime ne kartą jau buvo pasitaikę. Pasikviečia po programos koks solidus ponas ir ima arba piktiurnu, bejausme savo žmona skustis, arba graudenti švelnios moters mėlės ilgesiu. Tuo pat metu koks manęs garbinimas, iškėlimas. Beveik šventąja paverčia. Vis ak ir ak, kol klastingai nugirdo ir mano kūnu pasitenkina.

(B. d.)

ja prasme, apleidžia šeimą, net nulietuvių savo charakteriu bei elgesiu.

O kaip svarbu tremtinei lietuviui nepalūžti ir nesulinkti arba neiskrypti. Jeigu mes apie Lietuvą, jos atstatymą ir jos sviesią, laisvą ateitį svajojame ir siekiame, tai pirmoji ir svarbiausia priemonė: išlaikyti visais atžvilgiais sveiką, nepalūžusią moterį (o per ją — jaunimą, Lietuvos ateitį). Lietuvė kukli, ji nesiekia paveržti iš vyrų aukštos vietos, paveržti jo pirmenybę valdžioje ir visame valstybiniame bei kultūriniame gyvenime, ji tik prašo truputį dėmesio. Pagaivokime apie visą tai Motinos Dieną, nes juk kiekviena moteris yra arba būs motina.

Supraskime, neperkraukime, užjaukime moterį, prisiminkime, kad ir ji galvojęs, siekiąs bei kurias žmogus, padėkime jai? Ir jau vien tokios vyrų mintys pagerbtų Motiną labiau negu didelė puokštė gėlių; ir atleis Lietuvai, gal būt, daugiau padarytų, negu ilgiausios diskusijos apie emigraciją.

„Bubulis ir Dundulis“ Scheinfelde

Scheinfeldas. S. m. balandžio 28 d. lankėsi Scheinfelde lietuvių dramos teatras „Aitvaras“ ir statė A. Rūko 3 v. komediją „Bubulis ir Dundulis“. Spektaklis turėjo didelį pasisekimą ir artistai buvo šeinfeldiečių šiltai priimti.

S. M.

Lietuviškųjų relikvijų paroda

Schweinfurtas. Schweinfurte atidaryta plati lietuviškojo meno ir kitų brangių relikvijų paroda, kurioje ypatingai daug išstatyta atsivežtų mums, atmintinų eksponatų, turtingas ir puošnus audinių, mežginių ir drožinių skyrius. Yra ir skautų skyrius. Išstatyti p. Montvido šaržai ir p. Varneckienė patiekė gražių vaizdų nedužtamo stiklo raiziniuose. Paroda gausiai lankoma lankytojų ir kiekvienas išsineša kuo gražiausių įspūdžių ir prisiminimų apie tėviškę ir jos vargus. Pr. A.

Aš nesipriešinau. Jis priėjo prie bufeto, kur nušvitęs, žvilgęs, kaip gerai nušveistas varinis indas, dirgavo Abraša. Svečias pasakė keletą žodžių ir paklojo porą šimtinų. Man smilktelėjo samonė ir sukaudėjo širdyje: „Kas tik pinigų turi, tas lengvai mane perka ir naudojasi.“

Važiavom taksi. Aš gyvenau pas motiną toli užmiestyje. Buvo šaltokas, šviesus, tylliai, apsišlausęs pusiaunaktis. Visoj savo pilnatyje sustingęs spoksojo mėnulis. Tamsaus aksomo danguje kurne-kur švelniai driekėsi baltųjų vilnų kuduliai.

Nemėgstu mėnesienų. Mėnesienoj visada manyje šuniška nuotaika. Ir man, kaip tam šuniui, užsina maudimas staugti ir kaukti. Kažkodėl mėnulio įtakoje ilgu ir neramu. Daug ko negražinamai prarasto gaila. Kažkoks skausmas ir slėgimas suima sielą. Kai tamsu, kai piktas vėjas draskosi ir dūksta, kai šaltas lietus kerta už pečių, kai pūga siaučia pašėlus, ar minkšto sniego drybeniai tėsia i akia ir aštriai nuprausia veidą, — tada man gaivu, atsiranda ryžtas ir atsparumas.

Mano palydovas irgi tylėjo. Ką jis šiuo metu galvojo ar jautė, man vis tiek. Mes sėdėjom labai arti. Posūkiuose, kai auto užversdavo, tiesiog prisipausdavom vienas prie antro. O vis tik buvom taip tolimi ir svetimi, kaip mėnulio plotai.

Jau prie namų jis paklausė: „Kada, panele Zinaida, gali būti visai laisva?“ — „Tik rytais ir ligi pietų.“ Jis nepatenkintas paliko ir, kiek pagalvojęs, vėl paklausė: „Ar ryt galėtum pas mane apsilankyti?“ — „Galėsiu! — lengvai sutikau.“

III.

Anksčiau pargrįžau namo ir anksčiau kitą dieną atsikėliau. Ruošiausi keistam vizitui. Visai tada nesitikėjau, kad nuo to taip staigiai pakryps mano gyvenimas. Išties labai man keista buvo, kad dieną galėtų kas nors reikšmingesnio įvykti. Tik naktimis aš mačiau ir jutau visą gyvenimą. Dieną tik miegodavau ir pasirengdavau nakčiai. Dienos man būdavo tuščios ir visiškai plokščios. Savime suprantama, kad ta diena mane ypatingai intriguavo. Renčiau ir tokie keisti šturpuliai nuolat nueidavo visu kūnu.

Labai lengvai duotu adresu suradau namą. Didžiulis modernus namas, beveik miesto centre. Apačioj puošnios vitrinės ir turtiniausias krautuvės. Erdvus mėniškai įrengtas paradinis įėjimas. Čia pat automatinis liftas. Įmečiau dešimt centų. Zybtelėjo šviesa, ir lengvai atsivėrė geležinės durys. Nustebau pasijutus tokioj laukioj kabinoj, lyg karališkoj karietoj. Priešais didžiulis krikšto-linis veidrodis. Sienos raudonai poliruoto medžio Sonuose minkštos

Su meile širdy ir viltim, mamyte, vesk mane trumpiausiu keliu i Tėvynę.

MINTIS

APIE ŠVARKĄ BE RANKŲ...

Siek tiek kritikos dėl Amerikos lietuvių šalpos tremtiniam

Jau mūsų stovyklą kas kart daugiau ir daugiau patenka lietuviško spaudos leidžiamos JAV. Dabar panaikinus suvaržymus tikimasi, kad JAV lietuvių spauda bus dar dažnesnis svečias. Tenka pažymėti, kad lietuviškoji spauda visame Amerikos kontinente stovi tvirtoje Lietuvai nepriklausomybės atgavimo sargyboje. Negailima aštrių žodžių nepriklausomybės duobkasiams ir aštriai eina ma į gincus su laikraščiais — „Vilnimi“ ir „Laisve“. Dabar lietuvių spauda JAV ir kitose vietose smarkiai pagyvėjusi, nes jau turi beveik kiekvienas laikraštis bendradarbius Vokietijoje ir laikraštiai būna painformuoti apie svarbesnius įvykiu lietuvių tremtinių stovyklose. Tik pažymėtina, kad visi įvykiai nušvičiami objektyviai ir be jokių suvaržymų. Kai kurias svarbesnes mintis iš užjūrio spaudos ir pateiksime.

Ne viskas gerai klotasi BALF

„Dirvoje“ dr. T. Dirmeikis apie BALF rašo: „Aš negalėjau išsivežti iš Vokietijos teisingą BALFo veiklos įvertinimą: žinios, kalbos ir gandai yra per daug vieni kitiems prieštaraujanti, kad būtų galima susidaryti teisingą vaizdą. O kadangi visas BALFo darbas yra apsuptas kažkokio misterija, kažkokiais nepermatomais rūkais, pro kuriuos gali giliau įžvelgti tik „išrinktieji“. Ta aplinkybė dar daugiau padeda atsirasti spėliojimams, įtarinėjimams ir net pikčiausiems gandams. Bet vienas ir per daug aiškus dalykas krenta visiem lietuviams į akis: tai BALFo igaliojinių labai vienašališką parinkimą. Vokietijoje visi kun. dr. Končiaus paskirti igaliojiniai yra vienos partijos žmonės (krikšč. demokratų partijos). Toks vienašališkumas nėra naudingas BALFo pirmininko autoritetui ir paties Bendro Amerikos Lietuvių Fondo veiklai.

V. Tysliaviėnė apie tremtinių šelpimą

Ji š. m. sausio mėn. 24 d. laikraštyje „Vienybė“ rašo: „...tremtinių padėtis nepalyginant blogesnė, negu buvo prieš metus laiko. Tūkstančiai tremtinių išmesti iš lagerių, atsidūrę beviltiškoje padėtyje: be pastogės, be maisto, be uždarbio ir be pinigų. Pagalbą jiems gali suteikti BALF arba tiesioginis Amerikos lietuvių šelpimas. Bet paties BALF padėtis taip pat neaiški ir liūdina. Jo vėjus New Yorke atidaromas oficialiai sausio 24 d. Kitoje kolonijoje aukų rinkimas prasidės

Li skautų gyvenimo

Grevenos šlaifai

Grevenas. Po kapituliacijos į Greveną atkeliavo apie 70 lietuvių. Ir niekas nesvajoję, kad greta keleto tūkstančių lenkų išaugs lietuvių tremtinių stovykla, kuri gyventojų skaičium prašoka estus ir lygiuojasi su latviais, o lenkamis bus lemta išsiskelinti.

Nuo 1946 m. rugpjūčio mėn. 12 d. suformuojamas skautų tuntas. Tuojau skautai aktyvia savo veikla pradėjo patvairinti stovyklinį gyvenimą, sulaukdami gražių simpatijų iš visuomenės ir globėjų.

Gražius santykius su Greveno lietuvių kolonija tuntas užmezgė nuo š. m. rugpjūčio 29 d., kada buvo užsirekomenduota brangiomis įdžodžio iškilėmis ir jaukia lauko programa. Iškilėms pagerbė stovyklos vadovybė, mokyklų direktoriai ir Unnos atstovai, atnešdami širdingus sveikinimus.

Tampri brolystė užsidedė, o tainiai ir bendradarbiavimas su lenkais, latviais, estais. Vieni jo tik programose pasikeisdavo dainomis, vaizdais, sveikinimais.

Į skautus įstojo 90% mokyklinio jaunimo, kuris šioje organizacijoje, be specialaus skautiškojo veikimo, varė taipgi didelę kultūrinę vėją. Skautai pakelia ir nuleidžia vėliavą per iškilėms, organizuoti ir uniformuoti dalyvauja minėjimuose, pobūviuose, tautos šventėse ir kultūros sambūriuose.

Skautai padarė apie 250 suegių bei iškilų į gautą atlikdami praktinius užsėdimus ir organizuotus žaidimus, apie 30 posėdžių ir dalyvavo visose šventėse su savo programa, lankė kapines, tvarkė tautiečių kapus; iš surengtų vakarų pelno šelpė į vargą patekusius tautiečius, platino spaudą, lankė ligonius.

Į Greveną atsikėlė Lietuvių Skautų Sąjungos Vadija su savo skyriais. Taip pat ir Detmoldo tuntas.

Ta proga gauti skautams įsikurdinti patogūs rūmai su septyniais kambariais.

Prie skautų rūmų skautai tuojau įrengė aikštelę, pastatė kryžių, aukurą ir aukštą puikų stipbą, ant kurio kas sekmadienį plėvėsuoja tautinę vėliavą.

Šiuo metu Grevene vyrauja gyva skautiška dvasia, o Grevena lanko skautai iš visos Vokietijos.

P. Z.

Iš Amerikos lietuvių spaudos

tik kovo mėnesį. Vadinas, tuo pačiu laiku, kai per visą kraštą jau bus įsisiūbavęs Raudonojo Kryžiaus vėjus, kurį, kaip žinoma, lietuviai taip pat gausiai remia. Kadangi vėjus pradžia tokia neorganizuota, tai negailima tikėtis, kad jo rezultatai būtų geresni. Taip nesutartinai vėjų vykdančios BALF vadovybės ne tik neįmanoma sudaryti biudžeto, bet net nežinoma, kokią personalą bus galima išlaikyti. Jeigu „gerais laikais“ šalpa nebuvo teikiama bešališkai, tai koks nuosimtis pabėgėlių galės tikėtis paramos dabar. Tokiu keliu einant, neilga amžių galima pranašauti BALF Šalpos fondas susilikviduotų savaime, nes tuo metu, kai pinigai šalpai labiausiai reikalingi, ta kelią užkerta AL Taryba. Prie jo nemažai prisideda ir kai kurie čia atvykę tremtiniai. Jie pirmiausia stoja į talką ALT pinigų vėjų sukelti, lyg pamiršdami, kad jų broliai, likę Vokietijoje, tebedauja ir skursta...

Apie švarką be rankovės

Tame pačiame „Vienybė“ num. P. A. savo straipsnyje „Kur pabėgėliai traktuojami kaip šunys“ be kitų pastabų ir aimanų rašo: „...gavau pavasarį švarką be rankovės, labai suplyšusias kelnes, ir paaugliui palta, bet taip juokingai viską atrodo, kad dar nemačiau tokiaš drabužių Vokietijoje dešimt. Labai mums malonu būtų gauti, kad ir menkos vertės daiktą, bet kaip galima būtų jį dėvėti. Ne manykite, kad aš noriu iš jūsų aukų ir nuširdumo pasijuokti. Visai ne. Bet taip kažkodėl metasi į akis, kad daugelis drabužių yra siunčiama tik pajuokai. Suplyšusių drabužių ir batų mes turime pakankamai ir jie jau mums įkyrėjo lopyti. Mes norime gauti naujesnių, kad apsirengę atsiųstais drabužiais galėtumėme pasidžiaugti, pasididžiuoti, pasigirti ir kitiems, kad jie yra gauti iš mūsų brolių lietuvių Amerikoje gyvenančių. Aš manau, kad iš Amerikos persiunčiant reikia užsiuntinių apmokėti. Tai kuriems galams skudurai siųsti ir už juos pinigus mokėti, kurie čia pasilieka sandėliuose galutinam supuvimui. Europoje griuvėsių ir skudurų netrūksta“

Senieji išeiviai iš D. Britanijos kraustosi į Kanadą

Dienraštis „Naujienos“ š. m. sausio 3 d. numeryje rašo: „...atvykę iš Londono lietuviai pasakoja, kad iš Anglijos daug žmonių norėtų kur iškelti, — į Kanadą, Australiją, Pietų Afriką ar kur kitur. Daug esą užsire-

Bambergos skautų viešas pasirodymas

Ligi šių metų pradžios, Bamberge vis nebuvo leista veikti skautams. Ir tik nuo šių metų vasario mėnesio, gavus vadovybės sutikimą, Bambergos skautai pradėjo savo veiklą. O balandžio 23, Jurginių dieną, bambergiečiai turėjome jau gražią progą pamatyti ir kartu dalyvauti mūsų skautų šventėje — įdžodžio iškilėse.

Tą dieną skautai organizuoti dalyvavo pamaldose, o vakare, 3-cios stovyklos sąjė, įvyko skautų įdžodžio ceremonijos ir pirmasis jų viešas pasirodymas meninė daly.

Ir štai, gerbiant didžiojo salutu vėliavą, prie paruošto lauko, skautai — jaunieji atlieka kolektyvinę iškilmingą priesaiką tarnauti Dievui, Tėvynei ir artimui.

Stebint tas ceremonijas ir matant kaip skautai priklaupę bučiuoja savo trispalvę gal ne vienas iš žiūrovų traukiamas ašaros iš akių. Juk skautai, bučiuodami vėliavą, tartum kartu bučiuoja ir savo numylėtąją ir krauju bei prakaitu aplaistytą Lietuvos žemę. Vėliau, savo sveikinimo žodyje, tą mintį pabrėžė ir vietos Progimnazijos direktorius ir Tremtinių Bendruomenės pirmininkas p. Tamulionis.

Po įdžodžio sekė skautų meninis pasirodymas. Nors, žinoma, toks jų pasirodymas visai kitokį efektą teiktų, jeigu jis vyktų Nemuno, Neris ar Šventosios pakrantėse prie guviai liepsnojančio lauko ir jų dainoms aidint lygiaisiais Tėviškės laukais.

Bet vis dėlto, skautų didelis ryžtingumas ir jų įdėtas darbas leido žiūrovams jaukiai pasijusti ir gražiai vakarą praleisti nors kuklutej tremtinių salėje.

Cia publika turėjo progą išgirsti skautiškąs dainas, pamatyti visokiausių komiško pobūdžio inscenizacijų ir pan.

Įdžodžio ir meninės dalies programa buvo baigta Tautos Himnu.

Mačiusieji tą gražų mūsų skautų pasirodymą, mes tegalime jiems palinkėti, kad jie ir toliau gražiai žengtų darniose gretose Dievo, Tėvynės ir artimo meilės padiktuotu keliu, o taip pat, kad niekad nepamirštų to, ką pasižadėjo bučiuodami mūsų Tėvynės relikviją trispalvę vėliavą.

Pr. AL

Nėra Laisvės — nėra nei Tėvynės; nėra Tėvynės — nebūs nei Laisvės. Mylėdamas

Lietuvą — mylių Laisvę. Tumas-Vaižgantas

MŪSU ATSTOVŲ LANKESI USFET VYR. ŠABE

Š. m. balandžio mėn. 14 d. Gen. Clay kreipėsi į visus tremtinius (D.P.), gyvenančius U. S. zonoje, paragindamas juos grįžti į savo kilimo kraštus. Tai būsiąs geriausias sprendimas, kurį tremtiniai padarytų dėl savo gyvenimo ateities.

Atsiliepdamas į tai, LTB Vyr. Komitetas p. gen. Clay įteikė memorandumą. Jame nurodytos priežastys, kurių dėliai, vargu bau, kas iš lietuvių šituo p. Generolo pasiūlymu pasinaudos. Drauge pareikšta viltis, kad US Vyriausybė lietuvių tremtinių likimą išspręs kitu būdu, pav., kaip kad išsprendė Anglija jos zonoje gyvenančiųjų, t. y. paimdama juos į Angliją.

Naujas L.T.B. Apylinkės Komitetas

Weidenas. Jau turime naują LTB Apylinkės Komitetą. Pažymėtina, kad Komitetas tėjo visai nauji žmonės — naujos jėgos, turinčios ir norinčios įgyvendinti naujų projektų ir būdų veiklos pagyvinimui. Linkėtina kuo geriausias jiems sėkmės.

Į mūsų tolimąją stovyklą — užkampį atvyko Tėva, Bruzikas. Gražiai atremontuotoje ir išpuostoje stovyklos koplyčioje prasidėjo misijos, kurios užtruks visą savaitę. Misių pasisekimas didelis, lankytojų gausu.

L. E-tas

Baltų tautinių komitetų taryb. susirinkimas

1947 m. balandžio 24 d. Hanau įvyko Baltų tautinių komitetų igaliojinių susirinkimas, kuriame buvo aptarti aktualūs tremtinių gyvenimo klausimai, būtent: emigracijos galimybės, tremtinių darbo klausimas, bendradarbiavimas Tarpt. Pabėgėlių Biure, Baltų Informacijos Biuro įsteigimas ir kt.

Emigracijos klausimu pasisakyta, kad Tremtinių išvežimas į kitus Europos kraštus, neskaitytomas emigravimu. Išlaikymui tautinės bendruomenės, pageidaujamas kompaktiškas tremtinių emigravimas į mums artimus žemės ūkio kraštus. Jaunimui emigracijoje turėtų būti leidžiama mokytis tautinėse mokyklose, kur būtų dėstoma gimtąja kalba. Iš stovyklų pašalintieji negali išvykti arba persikelti į kitus kraštus. Tikimasi jų padėti išaiskinti.

Kooperatininkai tarėsi...

Seimėldas. Gražia vietinių kooperatininkų iniciatyva, š. m. balandžio 25 ir 26 dienomis Scheinfelde įvyko tremtyje esančių kooperatyvo darbuotojų suvažiavimas. Suvažiavimo tikslas: suburti lietuvių kooperatininkus tremtyje ir derinti savo veiklą.

Prezidiumą sudarius, buvo paskaita apie kooperacijos idėją ir tikslus, pavyzdžiais pateiktą įdomių nutrupų iš demokratijos židinio — Anglijos.

Iš Wolterdingeno stovyklos

Wolterdingenas. Šios stovyklos gimtinė Cėlė. Prieš metus, kaip ir daugelis kitų stovyklų keitė savas vietoves. Tas palietė ir buv. Cėlės stovyklą. Wolterdingeno stovykla randasi arti plento Hamburgas — Hannoveris.

Mirštanti aplinkuma paskatino Wolterdingeno stovyklos gyventojus griebtis darbo. Atvykus iš Draganio kun. Vyt. Baltučiui, chorvedžiui A. Pauliukaiciui, mokyto S. Bončkui ir kitiems intelektualams, kultūrinė veikla pagyvėjo. Ypač energingai pasireiškė choras. Čia A. Pauliukaičio itin pasidarbuota. Davė nedaug, bet gan stiprų pasirodymų — koncertų, kurios šiltai įvertino latvių ir anglų spauda. (Anglų laikr. „Clarion“ nr. 34 Cėlėje).

Kun. Baltučio rūpesčiu sutvarkyta stovyklos koplytėlė, įruoštas altorius, pastatytas lietuviškas kryžius, (projektas archt. Reisono) įkurta gimnazija. Gimnazijos direktorius kun. V. Baltutis. Surošta parodėlė, kurias apėmė anglų korespondentai, kariai ir Unnos pareigūnai.

Be gimnazijos veikla pradžios mokykla, ved. mokyto Pr. Stumbrio, vaikų darželis, E. Dochnerytė, anglų kalbos kursai, mokyto J. Kalvis.

Ypač Wolterdingeno stovyklą reprezentuoja sportininkai. Sporto vad. dipl. inž. H. Glozė. Sporto sekcijos: stalo tenisas, šachmatininkai, krepšinis, orinis, lengvoji atletika. Buvo suurosta krepšinio rungtynės su stipriausiomis anglų zonoje komandomis, visos laimėtos. Krepšinio ekipą sudarė: Bildušas, Blažaitis, Kalibatas, Lukavičius, Navickas, Mickūnas, Neverauskas, Zurauskas.

Tenka paminėti futbolininkus, kurie žaidė dėl apskrities meisterio vardo. Be to, buvo pravesas stalo teniso turnyras ir šachmatų pirmenybės, kuriose sėkmingai dalyvavo lietuviai.

Darbas visur kur vyksta pavyzdinčiai, tik šen ten stokoja savitarpio susipratimo.

Wolterdingeno stovyklos komendantu yra Zig. Laugalys, komiteto pirmininkas — S. Bončkus.

V. R-nė

Todėl pašalintieji turėtų artimai palaikyti kontaktą su komitetais. — Aprūpinimas darbu prasidėjo pirmą Belgijoje, dabar Anglijoje; kiek mažesniu mastu Prancūzijoje šiuo reikalu irgi daromi pasirengimai. Anglų pasiryžimas pagelbėti tremtiniam yra sveikintinas, tačiau turi būti dedama pastangų, kad šeimos nebūtų išardomos, ir kad dirbantysis šeimos narys galėtų pasiimti ir kitų, nedarbingus šeimos narius. — Bendradarbiavimas Tarpt. Pabėgėlių Biure yra naudingas ir reikalingas. Biuras išvystė gana intensyvią darbą ir yra pasiekęs neblogų rezultatų tremtinių teisinės būklės aiškinime. — Baltų Informacijos Biuro steigimas atidėtas, nes įvairios tautybės panašius biurus jau turi.

Toliau buvo keliama sumanymai tremties kooperacijai ugdyti, pasiūlymai dėl konkretesnio veikimo sueinant į ryšį su kitomis tremtyje esančiomis organizacijomis. Viena iš įdomesnių temų buvo kooperacijos vaidmuo Nepriklausomos Lietuvos atstatyme.

Po to, nagrinėta kooperacijos vaidmuo tremtyje. Pasisakyta už didesnį susikoncestravimą ir vadovaujančio tono davimą prekių aprūpinime, tuo pasyviai priverčiant pavienius prekybininkus derintis prie organizuoto vieneto. Šalia gražios kooperacijos idėjos ištraukti ir į socialinę ir kultūrinę sritį praplečiant net į stovyklos ribose esančias mokykloje įstaigas ir pan. Numatyta iš kooperatyvų veiklos įnešti centro kason tam tikras pajus, tuo sustiprinant jaunutės organizacijos pirmuosius žingsnius. Dar daugiau organizaciją moraliai sutvirtino centro valdybos išrinkimas.

Suvažiavimo dalyviai turėjo progos dalyvauti jų garbei suruoštamose stovyklos choro koncerte vad. muz. Br. Budrino.

Tokiu būdu ir mūsų kooperatininkai tremtyje susiorganizavo. Reikia tikėtis, kad kooperacinis judėjimas dabar įgaus naują savo gražią paskirčių formą ir bus surastas tas tikrasis kelias, kuriuo turėtų eiti jaunasis tremties kooperatyvas.

S. Msk.

MINTIS

„The Thought“ Lithuanian
Licensed by Military Government
Editor — in — Chief and licensee: J. Vasaitis
Printed by Druckerei u. Verlagsgesellschaft e.G.m.b.H., Memmingen.

Vyr. Redaktorius — leidėjas J. Vasaitis.
Redaktoriai: Henr. Zemelis ir Vl. Balsys.
Karo valdžios leista * Laikraštis išleina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais * Prenumerata mėn. Rm. 10.—, atskiras Nr. 0,80 Rm. * Ein. sąskaita: Volksbank Memmingen e.G.m.b.H. Nr. 0149 ir Postscheckkonto München 14 210.

Adresas: „Mintis“, (13b) Memmingen, Schranneplatz 6, Laikams: Memmingen, Postfach 110.

Redakcija nesunaudoja rankraščių nesaugo. * Honoraras mokamas tik nuolatiniams bendradarbiams iš anksto susitarus * Pirmimai skelbimais, tik iš anksto už juos apmokėjus. * Skelbimai iki 10 petito eilučių Rm. 20.—, toliau už kiekvieną eilutę po Rm. 1,50. * Redakcija ir administracijos kalbamos valandos kasdien, išskyrus šventadienius, 9—12 val. ir 14—17 val. * Red. ir administracijos telef. Nr. 2677.